

Juristenblunders bij stikstofuitspraak

Binnenkort verwacht: vacatures voor juristen bij de ministeries van Economische Zaken en Landbouw. Het is bijna ondenkbaar dat er na de uitspraak van de Raad van State van afgelopen woensdag geen ontslagen volgen voor degenen die de ministers hebben geadviseerd en vertegenwoordigd.

Om maar een idee te geven: op de zitting van 29 maart jl., waarop de zaak mondeling werd behandeld, zijn naast de landsadvocaat maar liefst elf juristen verschenen. Hoeveel juridische ambtenaren 'thuis' zijn gebleven, weten we niet, maar het is wel duidelijk dat er dus een leger aan juristen bezig geweest is de minister te adviseren.

En hoewel er veel goede bedoelingen aan ten grondslag lagen, is het dus volstrekt mislukt. Een kleine analyse.

Het plan

Een aantal initiatiefnemers (Gasunie, Havenbedrijf Rotterdam e.a.) wilde op de Maasvlakte een compressorstation bouwen, waarmee CO₂ naar een inmiddels leeg gasveld op de Noordzee kon worden gepompt. Prima idee: er is te veel CO₂ in Nederland, en die kan op deze manier opgevangen en opgeslagen worden. Dus deze initiatiefnemers vragen vergunning aan de ministers van EZK en VRO om dat te mogen doen. In een gecoördineerde actie van deze twee ministeries worden de betreffende vergunningen afgegeven.

En die zijn dus door de Raad van State van tafel geveegd. Hoe kan dat?

p. 1

Geen passende vrijstelling

Om zo'n enorm plan uit te voeren moet aan een aantal voorwaarden voldaan zijn. De belangrijkste daarvan is in het kader van dit onderwerp, dat het een 'passende beoordeling' moet bevatten van alle milieuaspecten, in het bijzonder die van de stikstofuitstoot. Dat volgt uit een wet die die juristen van die twee ministeries mede bedacht hebben. En het volgt uit de Europese richtlijnen. Dus de juristen kenden dit aspect omdat ze het van hun ministeries kwamen.

Maar ze hebben voor zichzelf en de ministers een ontsnappingsroute bedacht: de tijdelijke bouwvrijstelling. Die hield in dat voor de stikstofuitstoot gedurende de bouwfase geen vergunning nodig is. Dus alleen de stikstofuitstoot van de nieuwe installatie zou dan meegenomen moeten worden. Dat is volstrekt tegen de Europese regelgeving in, en dat wisten die juristen ook allemaal.

Generiek in plaats van specifiek

Toch zijn ze nóg een stap verder gegaan. Ze hebben de ministers een idee aan de hand gedaan dat helemaal niet kon. Dat idee is, dat je bij dit soort (grote) projecten niet per geval hoeft te

kijken naar de gevolgen voor de stikstofuitstoot, maar dat je daar best op hoger niveau naar mag kijken. Je telt de gevolgen van alle projecten in de regio bij elkaar op, je trekt daar de ruimte van die tijdelijke bouwvrijstelling vanaf, en het is dan waarschijnlijk, dat je tot een positief saldo komt: minder stikstofuitstoot, verbetering van de natuur; wat wil je nog meer! Dat je dan geen benul hebt hoe groot de uitstoot bij dit ene project is, maakt dan volgens deze juristen niet uit. En dat, terwijl dat punt zo essentieel is in het kader van een 'passende beoordeling'!

De Raad als schoolmeester

De Raad van State verwijst alle pogingen om de essentie van de regels te omzeilen naar de prullenbak; allemaal.

En de manier waarop hij dat doet, is ook veelzeggend. In het verleden heb ik best veel uitspraken van de Raad van State moeten doorploegen. Leesbaarheid was niet het belangrijkste criterium bij ons hoogste bestuursrechtelijke orgaan. Maar wie tussen de regels heen kijkt, kan zich niet onttrekken aan de neerbuigende manier waarop de Afdeling Rechtspraak van de Raad van State zich tot haar lezers wendt. Als er ergens staat 'De Afdeling zal dit uitleggen', dan weet je het wel; dan behandelt de Afdeling haar geadresseerden als schoolkinderen, die nog moeten leren hoe je met de bouwvrijstelling om moet gaan. Als jurist zou je je toch eigenlijk diep moeten gaan zitten schamen!

p. 2

Minister en jurist

Nu weet iedereen ook wel, dat niet de juridisch ambtenaren of de landsadvocaat de uiteindelijke verantwoordelijkheid dragen; dat zijn de ministers zelf. In de uitspraak staan 'de ministers' ook steeds genoemd als procespartij. Maar ja, de meeste ministers zijn geen jurist, zoals die van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening. Die van Economische zaken daarentegen is wél jurist. En als ik haar was, zou ik me dus ook diep, heel diep schamen!

mr.drs. J. (Jan) de Visser
oud-advocaat en oud-wethouder
predikant te Middelharnis